

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BEEȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancați nu se primesc. Manuscriptele nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Basso. A. Oppelt Nachf. Anton Oppelt.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L X I.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajiu I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 249.

Brașov, Vineri 13 (25) Noevre.

1898.

Guvernul Thun și postulatele naționale.

Nu puțină bucurie ni-a causat vestea, ce am primit-o zilele acestea, că disensiunile, ce s'a părut un moment, că au intrat în clubul român din parlamentul vienez și cari se învîrteau în jurul postulatelor naționale, au fost delaturate prin faptul, că acest club s'a prezentat solidar la o conferință cu ministrul-șef, contele Thun.

Acastă conferință a avut, după cum suntem informați, scopul salutar, de-a stabili postulatele naționale ale Românilor bucovineni și a căuta, pe baza lor, o nouă apropiere a acestora de guvernul autonomist.

O fôia vieneză, de comun bine informată, constată asemenea, că în decursul ședinței de Joia trecută a camerei austriace deputații români bucovineni Iancu Lupul, George baron de Wassilco, Dr. G. Popovici și Dr. Ioan Turcan au avut o conferință lungă în salonul presidiului ministerial cu contele Thun și că, evident, dâșii au stărut cu această ocaziune să clarifice situațiunea dintre ei și guvern pe baza postulatelor române naționale. Numita fôia mai observă, că rezultatul acestei conferințe, cel puțin încât privește curmarea abuzurilor electorale în Bucovina, trebuie, că a dat rezultate favorabile, fiind-că în aceeași ședință a camerei toți deputații români au votat cu majoritatea autonomistă în contra propunerii de dare în judecată a cabinetului Badeni.

Noi am dori, firesce, ca efectele favorabile ale conferinței, ce au avut-o membrii clubului român cu primul ministru austriac, să nu se mărginescă numai la un caz, ci să se estindă asupra întregului complex al postulatelor naționale ale fraților noștri bucovineni. Fiind-că

însă se ține secret rezultatul amintitei conferințe, nu putem sci, întru cât el se apropie de dorința noastră și așteptăm cu încordare să se facă lumină în privința acesteia.

Așteptăm cu atât mai virtos să se clarifice situațiunea clubului român față cu guvernul Thun, deore-ce vedem, că Cehii, Slovenii, Croații ș. a. și-au formulat deja postulatele lor și le-au prezentat guvernului, cerând în schimbul sprijinului, ce 'i-l dau, respectarea și părtinirea lor.

Adevărat, că deputații români sunt puținți la număr, dăr guvernul, vrând să și asigure o majoritate durabilă în parlament, are lipsă de sprijinul lor tocmai așa, ca de sprijinul celor din clubul celorlalți reprezentanți ai popoarelor mai mici. Dăr și din alt punct de vedere guvernul central autonomist trebuie să caute a și afla un razim în elementul român autohton din Bucovina, fără de al cărui concurs nu se va pute guvernă această țărișoră cu succes.

Trebuie să țină deci seamă contele Thun de postulatele Românilor în raport cu cerința unei bune guvernări a Bucovinei, cum se va cere să țină seamă, în împrejurările și raporturile date, de postulatele tuturor celorlalte națiuni din imperiu. Este numai o dovadă de înțelepciune politică, ce o dă clubul român parlamentar, când își concentrează acțiunea sa asupra țintei comune de a valida postulatele naționale ale Bucovinenilor față cu guvernul central.

Fiind-că vorbim aici de clubul național cel mai mic din camera vieneză, va fi de interes să vedem, ce se țice despre postulatele marelui club național al Cehilor și despre spiritul, în care aceste postulate au fost formulate pentru ca să fie prezentate guvernului Thun.

Numai înainte cu vre-o 2—3 zile s'a pronunțat deputatul Dr.

Gregr în clubul Cehilor tineri cu privire la postulatele Cehilor. Din partea clubului Cehilor, țise el, au fost prezentate contelui Thun 24, ăr din partea clubului marilor proprietari conservativi 2 postulate. Dacă națiunea, adause el, ar cunoșce cuprinsul acestor postulate, ar trebui să mărturisescă, că sunt de o astfel de importanță, încât în schimbul împlinirii lor se vor pute face concesii guvernului.

În ce privește programul de drept public, țise Gregr, postulatele amintite nu cuprind nimic concret; se află, ce-i drept, cevași în ele, dăr numai de-o valoare teoretică, lipsesce lucrul principal. În privința națională însă, conțin postulatele Cehilor lucruri atât de prețioase, încât, dacă ar fi realizate, Cehii de altă parte totuși ar pute să renunțe la unele.

Etă, cât de mare greutate pun Cehii pe postulatele naționale în raportul lor cu guvernul și cum se trăduesc să le valideze. Cum dăr n'ar stărui și frații noștri bucovineni pentru împlinirea postulatelor lor naționale, cel puțin a celor mai de căpetenie și urgente?

Este, ce-i drept, o însemnată deosebire între Bucovina și Boemia în ce privește mărimea, puterea și însemnătatea lor economică, precum și în toate celelalte raporturi. Într'una însă sunt egale: aici, ca și colo este necesitate de o bună și solidă guvernare în sensul programului autonomist și, prin urmare, postulatele Românilor din Bucovina au aceeași valoare și însemnatate pentru această țărișoră și pentru viitorul ei dezvoltare pe baza principiului egalei îndreptățiri naționale, cum au postulatele Cehilor pentru Boemia.

Fiă, ca reprezentanții români ai Bucovinei, incurajați prin exemplul, ce li l dau Cehii și celelalte națiuni din Austria, să nu obosescă în stă-

ruințele pentru validitatea deplină a postulatelor lor juste naționale, în interesul țerei Bucovinei și al Românilor. Căci până atunci putem spera, că guvernul Thun, vrând a se îngrădi cu-o majoritate puternică, nu va trece la ordinea țilei nici peste aceste postulate.

Crisa ungară.

Celea ce s'au petrecut în ședințele din urmă ale dietei din Peșta, au pus pe serioase grijă cercurile politice din monarhie. Modul în care afacerea Hentzi a fost tractată și discutată în parlamentul maghiar, a produs o impresiune cât se poate de rea atât la curte, cât și în cercurile armatei, unde guvernul Banffy este învînit cu drept cuvânt, că a lăsat să se tragă în noroiu memoria unui general austriac, care în timpuri grele și viforose a apărat interesele mari ale tronului și imperiului, față cu ordele esacerbate ale revoluționarilor kossuthiști.

Oficiosa „Pol. Ert.“ comunică, pe baza împărtășirilor unei persoane, care stă aproape de curte, că *atitudinea guvernului ungaresc este desaprobată*, deorece prin ea s'a turburat într'un mod neal *sentimentul public de lealitate*, manifestat cu ocazia morții tragice a împărătesei-regine, și s'au înveninat cu desăvârșire raporturile. Curtea scie foarte bine — țice oficiosa amintită — cine poate fi făcut responsabil pentru incidentele regretabile din urmă, și Majestatea Sa a rămas *adânc impresionat și amărit* de situațiunea creată prin o pășire provocătoare. „Deși pentru moment Majestatea Sa susține încă în postul său pe Banffy, acesta nu se va întâmpla atunci, decât stările publice nu se vor schimba spre bine, și decât poziția lui va deveni imposibilă“.

Diarele, cari le-am primit ați ne spun, că în cercurile politice din Viena este generală părerea, că *br. Banffy nu se va mai pute ține în fruntea guvernului* și că viitorul ministru-șef ungaresc ar fi Desideriu Szilagyi, actualul șef al camerei.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Despre principiul de naționalitate, ca fundament al dreptului internațional, și despre principalele elemente cari constituiesc națiunea.

(Urmare).

Un alt eminent scriitor, Louis Leger, în opera sa: *Les origines du panslavisme*, afirmă, că „panslavismul nu datăză dela Petru cel Mare. Ideea de a uni sub același sceptru, sub o singură autoritate toate popoarele slave, s'a dezvoltat în scrierile gramaticilor, a literaților și a istoricilor slavi din veacul al XI“.

Tot în această ordine de idei și sentimente trebuie să clasificăm părerile și doctrina îmbrățisată de Enric al IV, și mai ales de omenii eminenți, de cari era înconjurat bunul rege al Franciei, când susținea, cu privire la locuitorii din Savoia, că toți căți vorbesc limba franceză trebuie să aparțină Franciei, după cum aceia, cari vorbesc italianesce, Italiei.

Pe lângă acestea nu trebuie să perdem din vedere, că multe din tractatele de

alianță și de protecțiune încheiate de State pe la finele evului mediu și la începutul erei moderne sunt o dovadă documentată, în teoria ce susținem. Așa erau tractatele sau capitulațiunile încheiate de Domnii români cu Sublima-Pôrtă în vécoul al XIV, XV și al XVI. Aceeași observațiune putem face asupra pactului încheiat de poporul boem la 1525 cu casa de Austria¹⁾. Am

¹⁾ „La Hongrie a-t-il dit, (Vaschati, dans le Parlement autrichien), aura-t-elle donc toujours seule le privilège d'invoquer dans l'empire autrichien son droit historique? C'est volontairement que la Bohême, en 1525, s'est donnée à la dynastie des Habsbourg, en réservant ses lois, ses traditions et l'usage exclusif de sa langue“.

„În scrisoarea d-lui Iranyi este încă o imputare, aceea, că eu nu cunosc istoria Ungariei, și contestă, că înainte de 1848 ar fi fost o singură luptă între *elementul român și elementul ungaresc*. Recunosc ignoranța mea. Dăr tocmai pentru acesta, memoria mea, fiind puțin încercată, va pute veni în ajutorul memoriei d-lui Iranyi. Angajeze pe d-l Iranyi să recetescă cronicile țerei sale; va găsi în ele, indicate sub titlu de *tumultus valahorum*, numeroase lupte ce cuprind istoria celor două popoare, și mai cu seamă pe acela din secolii XII, XIII și XIV. Ii vom aminti de asemenea teribila

puté aduce mai multe exemple de asemenea natură, decât n'am avé credința, că cele aduse sunt indestulătoare pentru a edifica și convinge pe lector, că sentimentul de naționalitate — care nu este alt-ceva, decât sentimentul de familie în proporțiunî mărite — a fost deja cunoscut și chiar practicat instinctivamente de popore, din

insurecție a Românilor din Transilvania, dela 1437—1438, și în același timp Români din Ungaria se ridicară, din parte-le, la vocea șefului lor Martin. Rog pe d-l Iranyi să urmărescă în istoria timpului toate peripețiile luptelor posterioare și 'i recomand să-și fixeze atențiunea mai cu seamă asupra marei catastrofe dela 1514, care fu lovitura de grație pentru libertățile române, și în același timp una din principalele cauze ale căderei Banatului în puterea Turcilor, căci Românii, fiind toți reduși de Maghiari la starea de sclavi, preferară pe Turci, cari se grăbiră să-i integreze în drepturile lor. Cât pentru insurecțiunea lui Horia, d-l Iranyi n'are decât să cetescă proclamațiunile, în cari Horia se intitula Rege al Daciei, spre a recunoșce caracterul național al acestei insurecțiuni“.

Răspunsul scrisoarea d-lui Brătianu contra d-lui Iranyi, publicat în țiarul „La Presse“, cu data de 4 Iulie 1851, Paris.

momentul când ele au început să aibă conștiința despre unitatea lor națională.

Deosebit de acesta, nu trebuie să perdem din vedere, că luptele și combinațiunile pentru formarea monarchiilor celor mari și puternice, precum și mărginirea ori reducerea acestora la proporțiunî convenabile se poate atribui, în bună parte, simțului de conservare națională. El operază — ca o puternică lege de reconstituire — în viața popoarelor și formarea statelor, mai întâit în mod instinctiv, mai în urmă în mod conștient și rațional.

Pentru-ce n'au putut să existe și să se conserve monarhiile quasi universale ale lui Carol cel Mare și Carol Quinto? Pentru-că în sinul acestor mari imperii erau popore de rassă și de naționalitate deosebite; cu moravuri, tendințe și aspirațiuni contrarii și opuse unele altora.

Marea revoluțiune francesă — această glorioasă sintesă politică a timpurilor moderne și care resumă în sine cuceririle civile și morale ale lunei celei vechi și celei nouă: democrația grécă, egalitatea romană, înfrățirea creștină — substituind, prin sabie și foc, principiului teocratic al dreptului divin principiul politic al suveranității

S'a mai lătit în Viena și scirea, că parlamentul ungar va fi amănat până la mijlocul lui Decemvre.

O mare încurcătură a produs și svonul, că ministrul comun de război *Krieghammer* și-a dat dimisia. Acest svon se susține, și ca urmaș al lui *Krieghammer* se dăce a fi comandantul de corp din Budapeșta, prințul *Lobkowitz*.

Față cu această scire „*Reichswehr*“ din Viena, organ, care stă apröpe de cercurile guvernamentale austriace, scrie următoarele: „Cu câte-va zile înainte s'a auđit la Budapeșta strigătul, că ministrul comun de război trebuie să dimisioneze, fiind-că ar fi vătămât națiunea maghiară. Ađi însă se dăce, că va căde *Banffy*, séu *Fejervary*, séu *amândoi*, orî pöte că chiar *toți trei*. Cösa obstrucțiunilor maghiari este ascuțită și li-ar plăcé să secere. Inse pöte să se întâmple și altfel. Nu este eschis, că parlamentul maghiar să fä *cât de curënd* trimis *ucasă* și de-odată cu acesta să se frângă gătul obstrucțiunii maghiare“.

O altă föie vienesă, „*Extrablatt*“, vorbind despre încurcăturile din Budapeșta dăce, că mai acum anul, când în parlamentul din Viena domnia anarhia, Ungurii se băteau cu fală în piept și punctul central de gravitațiune îl strămutaseră deja la Budapeșta, ei detronisară Viena și o puseră pe al doilea plan. Acum se dovedește, că *Maghiarii nu sunt cu nimic mai cumintți* decât obstrucțiunștii vienesi din anul trecut.

Organul conservatorii cötic din Viena „*Vaterland*“ vorbind despre obstrucțiunea în Ungaria dăce între altele: Dificultăți seriose se pot nasce numai în cas, când cele două guverne vor veni în conflict unele cu altele. Pe câtă vreme cele două guverne, din Austria și Ungaria, vor fi unite și se vor puté înțelege, se va puté găsi tot-deuna mijlocul de a se susține unitatea economică a monarhiei și de a-o feri de catastrofe. Dăce parlamentele — adauge numita föiă — ar refusa de a-și implini la timp problemele lor, s'ar impune întrebarea: „De ce adevăd mai avem parlamente?“ Răspunsul logic ar urma să fiä, că decât astfel de parlamente, carî nu sciu să-și implinescă chiämarea, *mai bine absolutismul*.

La corul vocilor din diarele vienesese se pot adauge acum și vocile organelor guvernamentale maghiare, carî töte prevestesc o mare crisă parlamentară și constituțională pentru Ungaria — inaugurată sub zodia cântecului „*Kossuth Lajos azt izente*“...

Evenimentele dălelor viitoare vor fi dér de cea mai mare însemnătate politică pentru Ungaria și Maghiari. Vom vedé.

Demonstrațiunea și greva studenților.

In numărul nostru de ieri am semnalat la rubrica „*Ultime sciri*“, demonstra-

țiunile marî, ce s'au desfășurat Marți pe stradele capitalei unguresce de cătră tinerimea universitară maghiară. Demonstrațiunile au fost îndreptate esclusiv în contra guvernului. Demonstrații au fost bătuti și alungați de poliție, care a străbătut chiar și în curtea politechnicii, apoi la universitate, unde cu latul săbiilor i au imblătit réu, pe mulți călcându-i în picioarele cailor.

Cu ocazia acestor demonstrații s'au făcut mai mult de 200 de arestări. Marți după amiază un mare număr de demonstrații s'au adunat la „clubul universitar“, ca să se sfătuescă, ce e de făcut în fața purtării nemilöse a poliției. Numărul celor adunați era considerabil, agitația era mare între ei. Poliția luând de veste, a mers la localitățile clubului, în frunte cu comisarul de poliție *Splényi* și „în numele legii“ i a provocat să deschidă ușa. Intrând în sala adunării, a provocat pe cei adunați să se depărteze. Provocarea lui însă n'a întempinat supunere cu una cu două. Atunci poliția a scos afară cu brachiul pe demonstrații, arestând pe trei dintre ei. După-ce sala a fost deșertată, *Splényi* a închis pe răspunderea lui localitățile clubului, și a luat cheile cu sine.

De aici demonstrații s'au dus la cafeneaua „*Hunnia*“, unde deja îi aștepta éráși poliția. La cafenea ei se plânseră între sine, cât de necruțator au fost tractați, și declarară, că până când nu vor primi deplină satisfacție, ei vor face grevă, nu vor mai cerceta cursurile și în tot chipul vor împiedeca prelegerile.

Dela „*Hunnia*“ s'au dus cu toții la „marea adunare“, ce s'a ținut în otelul „*Karikas*“. Se adunară mai multe sute. Discuțiunile au fost förte infierbântate și sgomotose, ele se concentrău töte în jurul plângerei, că s'a vătămât corpul studentesc universitar și autonomia universității. Unul dintre ei, în mijlocul sgomotului infernal, s'a ridicat și a făcut propunerea, ca afacerea lor s'o ducă *înaintea parlamentului*, ér decât nici acolo nu vor primi satisfacție, atunci contra forței să recurgă la mijloce de forță. Propunerea s'a primit între strigări furtunöse de „*éljen*“-uri. S'au ales două deputații: una a mers la clubul *kossuthistilor*, alta la a *apponyistilor*, rugând pe președinții acestor cluburi, să intervină pentru ei, ca cei arestați să se puși pe picior liber.

Măsurile de rigöre luate în potriva demonstrațiunilor tinerimei, așa se vede, că nu sunt considerate ca suficiente. Existând temeri, că ele se vor continua și între zidurile universității, rectorul *Mihalkovics* a închis universitatea și a sistat prelegerile pe timp nedeterminat.

Cu töte acestea demonstrațiunile s'au continuat și ieri, Miercuri, nu însă în stil așa de mare ca Marți.

Revistă externă.

Germanii din imperiu și cei din Austria. Föia „*Neueste Nachrichten*“ din Berlin îndreptă un atac förte aspru în contra deputaților din camera austriacă *Scönerer* și *Iro*, sub conducerea cărora — după cum am arătat — mai muți membri ai societății germane-naționale „*Ostmark*“ s'au dus la *Friedrichsruh*, ca să se închine înaintea mormântului lui *Bismarck*, cu care ocazie au ținut discursuri pangermane. Föia germană dăce, că decât acești domni au ținut în vorbirile lor la aceea, ca cele 9 milioane de Germani austriaci să se alăture la imperiul german, și decât ei fac imputări Nemților din Germania, că nu-i sprijinesc în lupta contra Slavilor, atunci au greșit. Insuși *Bismarck* n'a admis dismembrarea Austriei, ba el și-a exprimat părerea, că decât Austro-Ungaria n'ar fi, ea ar trebui creată. *Bismarck* combătea teoria amestecului Germaniei în afacerile interioare ale Austriei. Germanilor din imperiu le este permis, sunt dator moralmente a sprijini pe frații lor de sânge în lupta de existență, însă ei trebuie tot-deuna să rămână între marginele cuviinciose față cu Austro-Ungaria aliată. Germanii din imperiu nu pot la nici un cas să promoveze o rupere a Nemților austriaci de cătră patria lor mamă, orî cât de firöscă s'ar păré ruperea acesta, în virtutea raporturilor etnice.

Prințul George, comisar pentru administrarea Cretei. Incet, încet Rusia a dobândit, ca voința ei în cestiunea Cretei să învingă. Eri ambasadorii *Rusiei*, *Franciei*, *Italiei* și *Angliei* dela Atena au comunicat Regelui *George* în scris, că fiul séu al doilea născut, *prințul George*, a fost ales comisar superior pentru administrarea Cretei în numele numitelor puteri pe timp de 2—3 ani și între condițiunile prevădute în statut pentru administrația autonomă a insulei. Ministrul de externe turcesc *Teofic* pașe nu de mult a mers pe la ambasadorii amintitelor patru puteri numite și „puteri de pacificare“ (a Cretei) din *Constantinopol* și le a declarat, că în cas când ar deveni fapt sévêșit numirea prințului *George*, Turcia nu ar fi în pozițiune de a-și da consimțământul séu. Ba Turcia ar trebui să protesteze serios în contra unui astfel de act. De fapt guvernul turcesc a și adresat o notă circulară de acest cuprins ambasadorilor turcesci acreditați la guvernele celor patru puteri. Dér protestul Turciei va avé și de astă-dată numai o importanță academică, căci în hotăririle odată luate de marile puteri, nu se va puté schimba nici o iotă.

Impăratul Germaniei a sosit ieri în *Pola*, de unde prin *Udine*, *Villachon* și *Franzensfesten* va merge la *München*, unde se va opri numai pe câte-va minute. Aici îl va saluta prințul regent *Leopold*. Din *München* părechia imperială va merge di-

rect la *Baden-Baden*, pentru a visita pe archiducele de *Baden*, care înainte cu câte-va zile de a-și întreprinde împăratul Germaniei călătoria sa în Orient, petrecuse la *Potsdam*. Intâlnirea împăratului cu cei doi prinți stă în legătură cu afacerile interne ale imperiului. Pentru ilustrarea situațiunii externe a Germaniei, amintim aici despre un comunicat oficios, ce apăruse zilele trecute din incidentul vorbirilor ținute de miniștri englesi. După comunicat între cabinetele din *Berlin* și *Londra* nu s'a făcut nici o învoială în ceea-ce privește cestiunile din *Asia-mică*; s'a stabilit însă o învoială în ce privește Africa, care însă n'are nici o influență asupra situațiunii Angliei în Mediterana. Comunicatul observă la fine, că alianța anglo-germană s'a încheiat cu scop, de a evita complicațiuni, ér nici decât al-le provoca.

Manifestații ruso-germane. La dejunul de gală, ce s'a dat cu ocazia jubileului marelui duce *Michail*, acesta a ridicat un toast în sănătatea Țarului, a împăratului *Francisc Iosif* și a împăratului *Wilhelm*. Ministrul de resbe a ridicat un toast în sănătatea marelui duce. Colonelul prusian *Heintze* a închinat în numele deputațiunilor străine, ai căror membri au fost decorați.

Americanii refuză arbitragiul. În ultima ședință a comisiunii păcei din *Paris*, Americanii au remis un memoriu, refuzând aderarea lor la propunerea de arbitragiu. Ei oferă Spaniei 20,000,000 dolari pentru Filipine, acordând comerțiului de import spaniol în Filipine aceleași condițiuni, ca și comerțiului american. Comisarii spanioli au propus să comunice lucrul guvernului lor.

SCIRILE DILEI.

— 12 (24) Noemvre.

Jubileul lui Rieger. În 10 Decemvre a. c. șeful Cehilor bătrâni, *Dr. Rieger*, care acum trăește retras de pe cariera politică, își va serba jubileul de 80 de ani al dălei născerei. Pentru festivitățile cu ocazia acestui jubileu s'a format un comitet care publică în fruntea dărarului „*Politik*“ un apel călduros cătră toți Cehii, fără deosebire de partid, ca să serbeze cu demnitate și fără sgomot jubileul distinsului bărbat politic al Cehilor, care alături cu nemuritorul *Palacky* a lucrat neobosit pentru a crea poporului ceh base solide de desvoltare națională pe töte terenele.

Experimente cu tunul Perticari. Ministrul de război român împreună cu colonelul *Coandă*, directorul artileriei la acest departament, au mers la *Kitila*, la bateria 18.1, pentru a asista la experiențele ce se fac cu tunurile cu tragere repede, și anume: cu tunul colonelului *Perticari*, cu tunul *St. Chamond*, cu tunul *Krupp* și cu tunul *Hotchkiss*, comparativ cu tunurile

naționale, a pus națiunile în primul rând, lăsând pe guvernanti și deosebitele forme de guvern la rândul al doilea. De aci înainte luptele cele marî și fecunde nu se vor mai da ca în trecut pentru religiiune séu pentru interesele dinastice și ambițiunea monarhilor, dér pentru drepturile și independența popörelor, cărora trebuiesc subordonate orî ce alte drepturi séu interese.

Răsböiele purtate de *Napoleon-Bonaparte* în numele suveranității naționale și a emancipării popörelor, dér în realitate pentru aservirea acestora unui despotism străin, n'au făcut decât să desvölte și să întărească în mintea și inima popörelor conștiința individualității naționale și ura contra cuceririlor ipocrite și deghisate. Acest simțământ — în mijlocul sängerösei desfășurări a răsböielor primului imperiu — a contribuit la formarea opiniunii publice europene și la năprasnica cădere a lui *Napoleon*, pe al cărui stindard nu mai sta scris, ca la începutul căderii sale, suveranitatea și desrobirea națiunilor, dér aservirea și nimicirea lor. Și această observațiune este atât de fondată, încât chiar geniul

răsvrătitor al acelor răsböie fulgerătore, condamnat de sörtă să mediteze în liniște pe stâncile dela *Santa-Elena* asupra destinelor omenesce, dăcea cu multă dreptate: *Europa nu va fi liniștită decât numai atunci, când fiă-care națiune își va avea hotarele sale naturale*?).

Decât de-odată cu declarațiunea drepturilor omului convențiunea națională esită să admită și declarațiunea dreptului gîntilor, și decât în prima declarațiune nu găsim formulat principiul de naționalitate, îl găsim însă în revoluțiunea dela 1848, care venind să completeze pe cea dela 1789, proclamă oficialmente acel principiu și-i dăte un rol important în politica esteriöră a Statelor³⁾.

²⁾ „Enfin c'est dans les dictées de *Sante-Hélléne* qu'il faut chercher la pensée finale de *Napoléon*, relativement à l'Italie; elle éclate lumineusement dans cette sentence prononcée par lui: „*Les Italiens forment une seule nation; ils ont uniformité de coutume, de langue, de littérature, et tôt ou tard ce peuple sera réuni sous un seul gouvernement*“.

³⁾ L'anxion de *Nice*, par *M. G. Giacometti*.

In urma tractatului dela *Viena* (1815) și a *Santei-Alianțe* guvernele monarchice se încercă să reînvieze principiul așa dășului *drept divin* și să pună din nou în luptă interesele dinastice și despotismul monarchic cu suveranitatea națiunilor și libertatea popörelor. Dér imprudența și reacționara măsură a intervențiunilor urmate în afacerile interioare ale Statelor independente nu făcú, decât să suresciteze și să neliniștescă atât de mult spiritul public, încât nu numai popörelor culte și puternice ale occidentului, dér până chiar și micile națiuni înglobate în imperiul otoman și austriac, după cum erau Grecii, Românii, Ungurii, Sêrbii, Polonii, se ridicară și începură să lupte pentru emanciparea lor politică și națională.

(va urma.)

³⁾ „La révolution française de 1848 a proclamé l'affranchissement des peuples, mais encore plus de principe des nationalités. Chaque nation a un droit à sa propre existence politique, et tous les hommes qui parlent une même langue doivent être considérés comme ne formant qu'une seule

nation. C'est là le signe distinctif que Dieu leur a donné pour les séparer les uns des autres sur ce globe; les frontières qui tiennent à la nature du terrain ne viennent qu'en second lieu. Mais il y aura des luttes terribles, avant que ce principe puisse se transformer en fait dans toute l'Europe. C'est une des dernières épreuves que notre société malade doit essayer. La fraternisation des peuples ne viendra qu'après pour accomplir l'oeuvre de la civilisation“.

Lettre de *Démètre Goleșco* et *Jean Ghika*, datée de *Braïla* 1848, 7/19 août.

„*Sous le régime de l'empereur Nicolas, et avec le comte de Nesselrode, la Russie avait d'autres vues. Nous lisons dans une circulaire du chancelier de l'empire, en date du 6/18 Septembre 1848: „Nous pensons que le territoire de la Confédération germanique, ayant été délimité d'un commun accord entre elle et les puissances de l'Europe dans des traités signés solennellement, l'Allemagne n'a pas le droit de s'incorporer de nouveaux territoires sans leur sentiment préalable... Telle est, dans la question du Schleswig, réclamé par la Confédération sous prétexte de nationalité, l'opinion de notre cabinet“.*

Revue des deux Mondes, 1 Novemb. 1896, pag. 94.

actualmente în serviciu. Tunurile au executat o tragere cu șrapnele la 3000 metri asupra panourilor de scânduri. Focul s'a făcut cu repeziunea cea mai mare, atât ca efect, cât și ca repeziune în tragere și serviciu al tunului, și s'a constatat, că acele tunuri sunt cu mult superioare acelor actualmente în serviciu. Este de observat, că tunurile au tras cu pulbere română, fabricată la Dudești, și ale cărei rezultate sunt excelente.

Un scriitor maghiar mort de fôme. Scriitorul maghiar Acs Géza, care odinioară era om bogat, a răposat dîilele acestea în Budapesta din cauza fômei. El a fost unul din scriitorii buni ai Maghiarilor; o dramă a lui a fost reprezentată și în teatrul național din Budapesta, mai de mult a redactat un ziar umoristic etc. Nervositatea însă l'a împins la beție, care i-a ruinat sănătatea, a căpătat *delirium tremens*, așa că nu mai putea scrie, tot ce a avut, a risipit, și la urmă trăia din grația unor cărciumari, cari îl țineau cu mîncare și chiar și cu beutură. În urmă însă și cărciumarii l'au părăsit și de câte-va luni Acs umbla pe strade flămînd și desbrăcat. Într'una din zilele acestei săptămîni, nenorocitul a fost găsit pe stradă lipit la pămînt. A fost ridicat și dus la spital, unde după câte-va ore a răposat. S'a constatat, că patru zile nu mîncase nimic și că fômea a fost, care l'a omorît. — De sigur, că Acs n'a făcut parte din partida lui Banffy, căci atunci n'ar fi perit de fôme.

Moștenire colosală. D-l N. Șutzu, șef de serviciu la Eforia spitalelor civile din București, a fost anunțat, că o rudă a d-sale, prințesa Morouzini, a încetat din viață la Veneția fără moștenitori direcți, lăsând o avere de vre-o 200 milioane lei. D-l Șutzu a însărcinat pe d. N. Ceaur-Aslan să mîrgă la Veneția în cestiunea acestei succesiuni.

Universitatea săsescă din Sibiu și-a început ședințele luni, sub presidenția lui G. Thalman. În vorbirea de deschidere presidentul a amintit de nenorocirea ce a îndurat țera prin asasinarea împărătesei regine și a propus, ca adunarea să dea expresie protocolară adînc simțitei condolențe. A amintit apoi și de mórtea contelui Bethlen András, „în care universitatea săsescă a pierdut un nobil și adict prietin“. A propus apoi, că și memoria contelui să fie luată la protocol. Ambe propunerile s'au primit unanim. La fine apoi presidentul referă pe scurt despre activitatea universității în anul acesta.

Fenomen curios. Astă-noapte la ora 1 dice „Drap.“ de Mercuri, s'a observat în partea dinspre Cotroceni un fenomen curios. Pe cer se înălța un glob colosal roș și care în câte-va minute luă altă formă și peste cinci minute dispărî.

Convenția comercială franco-italiană. Din Paris se anunță, că Franța și Italia au încheiat o *invoială comercială*. Cele două țări au decis să cîră parlamentelor lor să acorde în mod reciproc tratamentul națiunii celei mai favorizate, pentru or-ice articol afară numai de mătase și mătăsării. Proiectul va fi depus în curînd la Cameră. În urma învoalei cu Italia, guvernul a depus pe biroul Camerei un tarif, urcînd taxa vamală asupra vinurilor. După noua înțelegere comercială franco-italiană, Italia va beneficia de tariful minimum frances. Franța obține în Italia un tarif convențional cu câte-va reduceri de taxe asupra diferitelor articole.

Berea în locul vinului. În urma senzaționalelor descoperiri, ce s'au făcut în timpul din urmă cu privire la falsificarea vinurilor în dimensiuni atât de mari, publicul consumant pare a-și fi pierdut încrederea în vinuri și a început să consume cu preferință bere. Acestei împrejurări se atribuie, că consumul berei de Steinbruch a luat în zilele din urmă un avînt atât de mare, încât abia se pôte rîsbi cu fabricațiunea ei. Același lucru se întîmplă și la alte berării de renume dela noi.

Gîndaci, cari distrug recolta grăului. Pe moșia Băleni din județul Gorj (România) proprietatea d-lui G. M. Cantacuzino, s'au ivit nisce gîndaci, cari au distrus recolta grăului pe-o întindere considerabilă. Gîndacii sunt de colere brună în forma și mărimea unei omiți, fără perî. Ei au ros atât rădăcinile cât și firele dela suprafața pămîntului ast-fel, că pe unde au mîncat nu mai este posibilă germinația. S'a trimis o cutie cu 18 gîndaci ministerului domeniilor care a delegat pe un inspector să cerceteze și să raporteze asupra acestui cas.

Febra tifoidă în România. După statistica serviciului sanitar superior român în luna Octomvrie febra tifoidă a existat în 69 de comune, din cari 22 urbane și 47 rurale, cu un număr total de 766 bolnavi; din aceștia 391 au fost în comunele urbane și 375 din cele rurale. Din totalul de 766 bolnavi de febră tifoidă, 241 s'au aflat la 1 Octomvrie; ér în cursul acestei luni s'au îmbolnăvit 525 din cari 235 în comunele urbane și 290 în cele rurale. Numărul morților a fost de 75, din cari 52 în comunele urbane și 23 în cele rurale; s'au vindecat 377 bolnavi, din cari 190 urbane și 187 rurale; și au rămas la 31 Octomvrie 314 bolnavi de febră tifoidă din cari 149 în comunele urbane și 165 în cele rurale. Județele, în cari populațiunea rurală a suferit mai mult, au fost: Gorjiu (6 comune infectate, 71 bolnavi și 4 morți); Botoșani (2 comune infectate, 44 bolnavi și 1 mort); Teleorman (7 comune infectate, 39 bolnavi și 2 morți); și Muscel (1 comună infectată, 30 bolnavi și 2 morți). Dintre comunele urbane au suferit mai mult: București (151 bolnavi și 11 morți); Galații (65 bolnavi și 9 morți); și Iași (55 bolnavi și 5 morți).

Bicicletă de lemn. Intre curiositățile de ađi se pôte număra cu tot dreptul și acest lucru. Din Tîrgul Mureșului se scrie, că dîilele aceste un țeran Săcuiu cu cioreci a trecut pe stradele orașului călare pe-o bicicletă — de lemn. Acest „cal de lemn“ este construit atât de artistic și e compus astfel, încât pôte satisface orî cărei pretențiuni tehnice.

Din Budapesta.

— *Séra de cunoscînță și înfrățire a tinerimei universitare române, sîrbe și slovace.* —

— 10 (22) Noemvrie.

De când cu alianța naționalităților decretată anii trecuți în capitala ungară, s'a consacrat usul, ca tinerimea universitară a celor trei naționalități de aici să reînnoască an de an această alianță cu ocaziunea serii de cunoscînță, proclamînd *solidaritatea frățescă* în lupta comună contra răsfățaților stăpînitorî de ađi.

În anul acesta li-a venit Românilor rîndul să inițieze și să convocî această séră. Séra de cunoscînță, împreunată cu un reușit comers, a avut loc săptămîna trecută. Comersul a fost presidat de președintele ad hoc al universitarilor români, D-l Aug. Străitaru. Președinte din partea Sîrbilor a fost aclamat d-l Branko Aradszky, ér din partea Slovacilor d-l Lud. Mičatek.

După recomandarea reciprocă s'a început partea oficiosă, în decursul căreia s'au rostit discursurile ocazionale. Din partea Românilor a vorbit d-l A. Cioban românesc, I. Pricu franțuzesc, N. Sulică latinesc. În decursul pauselor ne am amusat admirînd reciproc cîntecele naționale, mai ales populare ale celor trei naționalități. Cîntecele românesce, executate cu multă măestrie de corul improvisat ad hoc, au făcut o însuflețitoare impresiune asupra Sîrbilor și Slovacilor.

Cu un cuvînt, comersul a avut un splendid succes, ér aceste conveniri anuale ale tinerimii celor trei naționalități aliate, decă n'au altă importanță, au cel puțin rezultatul final, de a întări în noi puterea de rezistență, vîdînd, că mai stau și alții sub presiunea nefrîscă a aceleiași sortî, care presiune în mod firesc trebuie să convocî la toți reacțiunea cuvenită.

Tôte au decurs bine; congresului in-

ternațional studențesc dela Turin i s'a espedat o telegramă.

Dér se nu credă cine-va, că am rămas nespionați — de polițai, cari ascultau la tôte ferestrite. Au ascultat, dér de ađit n'au ađit, decăt ceea-ce sciau de mai nainte — amarul nostru comun, justele nîstre protestări și firma noastră hotărîre, de a rezista și mai departe.

X.

Convocare.

Despărțemîntul Reuniunii învătătorilor români gr. cat., aparținîtor tractului protopopesc al Giurgeului din archidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș, își va ține adunarea pentru semestrul I în 12 Decemvrie n. c. în casele protop din Giurgeu-St.-Miclăuș.

La această adunare sunt invitați cu tôte onóra a participa toți învătătorii acestui despărțemînt, d-nii preoți, membrii sprijinitori, precum și On. public, căruia îi zace la inimă interesul culturai populare; cu atât mai vîrtos membrii ordinari, căci pentru a aduce concluse valide asupra punctelor atât de importante ale ordinei de đi, în sensul statutelor se recer a fi prezenți două din trei părți a membrilor.

Program: 1) Constatarea membrilor prezenți și la órele 8 a. m. participare în corpore la serviciul divin. 2) Deschiderea ședinței prin președinte. 3) Cetirea și verificarea protocolului ședinței trecute. 4) Alegerea oficialilor despărțemîntului pentru anul al II lea al reuniunii. 5) Inscierea membrilor noi și încassarea taxelor; membrii cu restante vechi cu insistență sunt rugați a și-le achita. 6. a) Prelegerea practică, alésă liber și predată de d-l Petru Gaftan învăt. în Varviz, b) „Calitățile unui învătător bun, prin cari se atrag pruncii la scólă, de Vasiliu P. Trimbițaș învăt. în Bilbor, c) Disertațiune alésă liberă de Ioan Hurubean inv. în Bicaz, e) Desbateri și critică asupra temelor pertractate în adunare. 7) Insinuarea, eventual designarea persoanelor, cari vor ține prelegere practică de model, séu vor diserta în ședința următoare. 8) Raportul cassarului despre starea averei reuniunii, și a bibliotecarului, precum și modalitatea cum s'ar pôte ajunge mai repede la înființarea unei biblioteci populare, statornice, eventual ambulante. 9) Alegerea unui delegat pentru Comitetul central și a doi pentru adunarea generală, ce se va ține în Blașiu, precum și împropătarea rezoluțiunii P. V. Consistor Metrop. din Blașiu, de dtto 14 Maiu 1898 Nr. 1898, referitor la diurnele delegaților. 10) Propunerî diverse, alegerea unei comisii pentru prelucrarea unui proiect, de regulament intern. 11) Designarea locului și defigerea timpului ținerii adunării viitoare. 12) Esmiterea unei comisii de doi pentru verificarea proceselor verbale. 13) Închiderea ședinței prin președinte.

Corbu, 14 Noemvrie st. n. 1898.

Gregoriu Trif, Vasiliu P. Trimbițaș,
inv. și preș. desp. inv. și not. desp.

O rugare.

Subsemnații rugăm cu tot respectul pe On. D-ni preoți, precum și pe acei Domni marinimoși, cari au primit Liste de colectare pentru edificarea noiei biserici din comuna noastră Cîmpuri-Surduc, să binevoască a ne retrimite listele cu orî și ce rezultat, séu chiar și fără rezultat, căci servindu-ne spre legitimare, avem a ne da séma despre ele.

Mulțumind și de astă-dată binefăcătoarelor noastre, am rămas cu tôte stima

Cîmpuri-Surduc, Noemvrie 1898.

Pentru comuna bisericescă

Ioan Budoiu, George Igrêț,
preot. epitrop.

Mulțumită publică.

Atât onoratului public, cât și pressei din loc le mulțumesc cordial pentru binevoitorul sprijin, ce mi-l'au dat în timpul scurt cât l'am petrecut aici, asigurînd totodată, că și în viitor, atât eu, cât și so-

cietatea mea, vom face totul pentru a ne câștiga bunăvoința onor. public, de care am fost împărțășiți în așa mare măsură. Tuturor spriginitorilor și amicilor le đic un cordial rămas bun și la revedere.

Cu tôte stima

Leo Bauer

director de teatru.

Literatură.

Dietetica populară, scrisă cu deosebită considerațiune la modul de vețuire a țeranului român, scrisă de d-l Simeon Stoica, medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Asociațiunii transilvane, avînd în text un număr mare de ilustrațiuni. E o bună și prețiosă călăuză pentru țeran, ca și pentru or-ice familie, arătîndu-i cum să-și păzescă sănătatea, cum să se hrănescă, cum să trăescă și de ce să se ferescă pentru a se pôte bucura de-o viață veselă și îndelungată. Se pôteprocura și dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov cu 85. cr trimis franco.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 23 Noemvrie. Fur-tuna în dietă continuă. Ađi s'a discutat asupra brutalităților comise de poliție cu ocazia demonstrațiunilor de eri. Câți va deputați din opoziție au atacat vehement pe ministrul de interne Perczel, care a dat poruncă de a prigoni cu rigóre draconică pe manifestanți. Din incidentul acesta guvernul și a ađit vorbe urite dela opoziție, tocmai pe când ajunse în cameră vesteea, că repetîndu-se manifestațiunile pe stradă, poliția purcede cu necruțare în contra tinerimei demonstrante. Deputatul Bolgar strigă: — *Tinerimea este asasinată!* Un mare sgomot se produce în sala desbaterilor. Mulți strigară esacerbați: — „*Banffy .trebuie spîndurat!* Blăstêm asupra vîrsătorilor de sânge! Suspendedi ședința, ca să scim ce se petrece!“ Ședința s'a suspendat, ér după redeschidere, a vorbit ministrul Perczel, luînd în apărare procedura poliției.

Budapesta, 23 Noemvrie. Demonstrațiunile s'au repetat și ađi. Un număr de 200 demonstranți se adunară sub ferestrite parlamentului întonînd „Kossuth Lajos azt izente“ și strigînd: „*Abzug Banffy! Abzug Fejervary!*“ Poliția i-a împărăsciat și demonstrații în grupuri număröse s'au dus la universitatea din centru, unde numărul lor se spori la 400. Aici cerură satisfacție dela consiliul universitar față cu brutalitățile poliției. Decanul Nagy li-a spus să-și alégă o delegație, care să-i dea plîngerile, convinși fiind, că consiliul universitar le va câștiga satisfacție. Promisiunea decanului fû primită cu strigări de: „*Piară husarii lui Hentzi!*“ Într'aceea eliberati fiind arestații de eri, veniră și aceștia la universitate, primiți fiind cu ovațiuni sgomotöse.

De aici demonstrații eșind la stradă, poliția i-a întîmpinat éráși cu săbiile, operînd de nou 10 arestări. Polițiștii călări păstruseră prin pórta universității, unde s'au întîmpinat scene scandalöse. Mulți dintre studenți au fost răniți parte de săbii, parte de potcovele cailor. După o jumătate de cés strada fû deșertată de demonstrați. Atunci apărură între demonstrați câți-va deputați, cari însă cu tôte interveniri, n'au putut să oprescă poliția în opera ei de curățirea deșevîșită a stradei. Se susține, că însuși ministrul Wlasics a dat ordin, să nu fă crucea nicî porțile universității.

Budapesta, 24 Noemvrie. În duelul dintre ministrul Perczel și deputatul Hollo, cel dintăi a primit o rană grea la cap.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregeriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Noemvre 1898.

Table with exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and bonds.

Cursul pieței Brașov.

Din 24 Noemvre 1898.

Table with market prices for various goods such as flour, oil, and other commodities.

Concurs

Text regarding a competition for a position at the credit and economic institute in Mureșanul.

Text detailing the requirements and terms of the competition, including the deadline of December 17.

Text stating that the position is to be occupied from January 1, 1899.

Text mentioning the final decision will be made after the first year of practice.

M.-Radna, 23 Nov. 1898.

428.1-3

Direcțiunea.

Nr. 18678-1898.

PUBLICAȚIUNE, referitoare la obligămintul instalațiunii hydrometrilor.

Text regarding the obligation to install hydrometers, dated July 2 and September 3.

Text discussing the installation of hydrometers for property owners and the deadline of December 10.

Text detailing the administrative process and the role of the local magistrate.

Brașov, 19 Nov. 1888.

Magistratul orașenesc.

Text mentioning 'Gazeta Transilvaniei' and its price of 5 cr.

Text advertising a library at Nic. I. Ciureu and la Eremias Nepoții.

Advertisement for Hală de bere de Steinbruch, including contact information and price details.

Advertisement for ANUNCIURI (announcements) with details on subscription and publication costs.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1898.

Large railway schedule table with multiple columns for routes, train types, and departure/arrival times.

Notă: Orelle însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus.